



Tasviriy san'at darslarida milliy rang va naqshlardan foydalanishning pedagogik ahamiyati

Raxmonova Mahliyo Zoir qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at ta'limida milliy rang va naqshlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari va samarali usullari tahlil qilinadi. Milliy ranglar va naqshlar orqali o'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy fikrlashni shakllantirish va milliy madaniyatga qiziqishni oshirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan integratsiyalash usullari taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, milliy naqsh, ranglar, pedagogik metod, ijodiy kompetensiya, madaniy qadriyat

Tasviriy san'at darslarida milliy rang va naqshlardan foydalanish o'quvchilarda nafaqat estetik didni rivojlantirish, balki milliy madaniyat va tarixiy merosni anglashda muhim vosita hisoblanadi. Milliy naqshlar va ranglar o'quvchilarga vizual tafakkur va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini beradi. Hozirgi kunda pedagoglar dars jarayonida milliy rang va naqshlardan foydalanish orqali o'quvchilarni innovatsion va interaktiv yondashuvlar bilan tanishtirmoqdalar. Shu tariqa, darslar nafaqat qiziqarli, balki samarali bo'ladi.

Tasviriy san'at darslarida milliy rang va naqshlardan foydalanish o'quv jarayonini boyitish va o'quvchilarda ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishning muhim vositasi hisoblanadi. Milliy ranglar va naqshlar o'quvchilarda estetik didni rivojlantiradi, ularning vizual tafakkurini kengaytiradi va o'z milliy madaniyati bilan tanishish imkonini beradi. Shu bilan birga, milliy naqshlar va ranglar orqali o'quvchilar kompozitsiya, rang uyg'unligi va chizmada ritmni idrok etishni o'rganadi, bu esa ijodiy va texnik ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Milliy naqsh va ranglardan foydalanish o'quvchilarga milliy madaniyatni chuqurroq anglashga yordam beradi. Masalan, xalq bezaklari va ornamentlar tarixiy kontekstga ega bo'lib, ular o'quvchilarga o'z xalqining an'analari va qadriyatlarini





o'rganish imkonini beradi. Shu tarzda o'quvchilar nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki madaniy va tarixiy bilimlarni ham egallaydi. Bundan tashqari, milliy ranglar va naqshlarni zamonaviy san'at uslublari bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilar innovatsion yondashuvlarni o'rganadi va o'z ijodiy ishlarida eksperimentlar qilish imkoniyatiga ega bo'ladi.

O'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda milliy rang va naqshlar muhim vosita hisoblanadi. Masalan, o'quvchilarga milliy ornamentlar asosida shaxsiy kompozitsiyalar yaratish topshirig'i berilishi mumkin. Bu jarayonda ular ranglar uyg'unligini, shakllar va chiziqlar ritmini, kompozitsiya muvozanatini tahlil qilishni o'rganadi. Shu bilan birga, ijodiy loyihalarda o'quvchilar milliy naqshlarni o'z tasavvuriga moslab o'zgartirishi yoki yangi dizayn elementlarini qo'shishi mumkin. Bu esa o'quvchilarning ijodiy fikrlash va mantiqiy yechimlarni izlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Milliy rang va naqshlardan foydalanish o'quvchilar motivatsiyasini oshirishda ham muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar o'z milliy merosi bilan tanishib, tarixiy va madaniy qadriyatlarni anglaganda darslarga qiziqishi ortadi. Shu bilan birga, o'quvchilarga mahalliy ustalarning bezakli ishlarini ko'rsatish, ularni tahlil qilish va shaxsiy ijodiy ishlarda qo'llash imkoniyati berilishi darsni interaktiv va qiziqarli qiladi. Masalan, gilam va adras naqshlarini o'rganish, yog'och o'yma yoki keramika ishlari asosida kompozitsiyalar yaratish o'quvchilarni darsga faol jalb qiladi va ijodiy salohiyatini oshiradi.

Pedagogik jihatdan milliy rang va naqshlarni ta'lim jarayoniga integratsiyalash bir nechta samarali usullar orqali amalga oshiriladi. Birinchi usul – vizual materiallardan foydalanish. O'quvchilarga milliy naqsh va ranglarni rasmlar, fotosuratlar yoki real ob'ektlar orqali namoyish etish darslarni yanada qiziqarli qiladi. Ikkinchi usul – ijodiy loyihalar. O'quvchilarga milliy ornamentlar asosida shaxsiy ishlar yaratish topshirig'i beriladi. Bu jarayonda ular rang va shakllar bilan eksperimentlar olib boradi, shaxsiy ijodiy yondashuvini rivojlantiradi. Uchinchi usul – taqqoslash va tahlil. Milliy naqsh va ranglarni zamonaviy san'at bilan solishtirish orqali o'quvchilar estetik qarash va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. To'rtinchi usul – interaktiv mashg'ulotlar. Muzeylar, san'at galereyalari yoki onlayn resurslar orqali milliy san'at namunalarini yaqindan o'rganish o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qiladi.





Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida milliy rang va naqshlardan foydalanish samaradorligi oshiriladi. Masalan, flipped classroom usulida o'quvchilar milliy naqshlarni oldindan o'rganadi, dars vaqtida esa tahlil va ijodiy ishlar bilan shug'ullanadi. Shu yondashuv o'quvchilarda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi, darsni interaktiv va samarali qiladi. Multimediali resurslar, video va 3D modellardan foydalanish orqali o'quvchilar milliy rang va naqshlarni vizual tarzda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Pedagoglar o'quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda differensial yondashuvni qo'llashlari muhimdir. Ba'zi o'quvchilar naqsh chizishda, boshqalari esa rang uyg'unligini tadqiq qilish orqali individual ishlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu tarzda darslar har bir o'quvchining ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Differensial yondashuv, shuningdek, o'quvchilarning o'ziga xos qiziqishlari va iqtidorini hisobga olgan holda samarali darslarni tashkil etishga yordam beradi.

Shu nuqtai nazardan, tasviriy san'at darslarida milliy rang va naqshlardan foydalanish o'quvchilarning estetik, ijodiy va madaniy rivojlanishiga xizmat qiladi. Milliy rang va naqshlarni samarali integratsiyalash darslarni interaktiv, qiziqarli va ijodiy jihatdan boy qiladi. Shu sababli, pedagoglar dars jarayonida milliy rang va naqshlarni tizimli ravishda qo'llashni ustuvor vazifa sifatida belgilashlari lozim.

Tasviriy san'at darslarida milliy rang va naqshlardan foydalanish o'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy fikrlashni shakllantirish va milliy madaniyatni chuqurroq anglash imkoniyatini beradi. Milliy rang va naqshlar orqali o'quvchilar vizual tafakkur, kompozitsiya, rang uyg'unligi va ritmni idrok etishni o'rganadi, shu bilan birga, ijodiy salohiyatini mustahkamlaydi. Pedagogik yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalar yordamida milliy rang va naqshlarni integratsiyalash darslarni interaktiv va qiziqarli qiladi hamda o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Shu sababli, tasviriy san'at ta'limida milliy rang va naqshlardan foydalanish pedagogik innovatsiya sifatida qaralishi lozim va bu yondashuvni tizimli ravishda rivojlantirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov, S. A. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. *Педагогическое образование и наука*, (2), 109-110.





2. Shavdirov, S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, (1), 131-134.
3. Shovdirov, S. (2024). Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region. *E3S Web of Conferences*, 587, 02016.
4. Shavdirov, S. (2025). Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology. *AIP Conference Proceedings*, 3268(1), 070035.
5. Шавдиров, С. А. (2017). Ўқувчиларда тасвирий саводхонликга оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари. *Современное образование (Ўзбекистан)*, (6), 15-21.
6. Shovdirov, S. A. (2024). Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. *Inter education & global study*, (1), 8-14.
7. Ibraimov, X., & Shovdirov, S. (2023). Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and innovation*, 2(B10), 192-198.
8. Шавдиров, С. А. (2018). Изобразительному и прикладному искусству. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 84-85.
9. Shovdirov, S. (2023). Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(12), 193-196.
10. Baymetov, B. B., & Shovdirov, S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60-66.

